

VUvereniging
NIEUWS DECEMBER 2019

VUVERENIGING

140 jaar VUvereniging

In 1879 werd VUvereniging officieel opgericht. 2019 is dan ook het jaar dat we 140 jaar bestaan.

Bij deze nieuwsbrief vind je een boekje dat op beknopte wijze terug- en vooruit kijkt. VU historicus Ab Flipse neemt ons vanaf de oprichting mee naar de moderne tijd, waarbij duidelijk wordt dat ook een bijzondere universiteit aan radicale verandering onderhevig is.

Matthias Smalbrugge staat ook stil bij de oorsprong, maar vooral bij de opdracht waarvoor een universiteit zich gesteld ziet, wil zij zich met haar identiteit blijven onderscheiden van de rest. Ten slotte vertelt de 92-jarige Adrie Koetsier-Lems hoe tienduizenden vrouwen ervoor zorgden dat de universiteit kon blijven groeien door dubbeltje voor dubbeltje vele miljoenen bij elkaar te sparen.

Ben je nieuwsgierig naar nog meer verhalen over de geschiedenis van de vereniging, de VU en het VUmc? In de leeslijst vind je genoeg artikelen om de leeshonger te stillen.

[Bekijk alle artikelen op vuvereniging.nl/140jaar](https://vuvereniging.nl/140jaar)

140 jaar VU

Overigens viert de Vrije Universiteit in 2020 haar 140-jarig bestaan met het Kuypersjaar. De jubileum-activiteiten beginnen met de lezing 'Abraham in wonderland' door George Harinck op 28 januari in het auditorium van de VU (zie agenda). In de volgende nieuwsbrief meer over de evenementen in 2020.

TWEE PROGRAMMA'S IN KORTENHOEF

Op 16 februari houdt Christa Anbeek een lezing over hoe je je kunt verhouden tot leven en dood in de lezing 'Chaos en twijfel als begin van geloof'. Wat kun je nog, als de zin van je leven 'stuk is'? Deze vraag hield Anbeek lang in haar greep. Zij werd al jong geconfronteerd met de dood. In korte tijd overleden haar moeder, haar vader en haar broer. De laatste twee door een zelfgekozen dood. Ze neemt ons mee in haar persoonlijke zoektocht naar antwoorden. Waar het voor haar om draait, is: kun je erop vertrouwen dat er een nieuw begin mogelijk is?

[Zie agenda voor tijd en locatie.](#)

[Maandelijks vindt in het Oude Kerkje in Kortzenhoef een lezing plaats. Deze Nesciolezingen worden regelmatig georganiseerd in samenwerking met VUvereniging.](#)

Op 15 maart wordt de lezing 'Geest en lichaam en de balans tussen compassie en zelfcompassie' gehouden door **Manuela Kalsky**. Lichaam en geest horen bij elkaar. Maar weinig mensen zullen dat ontkennen. Maar handelen we ook conform die wijsheid? Kalsky kreeg na de val van een trap te maken met CRPS, een Complex Regionaal PijnSyndroom. Vanuit die ervaring beschouwt zij het gevecht tussen het ontworichte lichaam en de opstandige geest, op zoek naar de juiste balans tussen zelfcompassie en compassie.

POPULISME EN CHRISTELIJK GELOOF - LEZING APELDOORN

Op woensdag 15 januari houdt hoogleraar **Stefan Paas** de lezing 'Populisme en christelijk geloof' in Apeldoorn. In heel Europa zien we momenteel partijen en leiders die beweren te spreken namens het volk en zich afzetten tegen de elite. Veel van die partijen, vooral ter rechterzijde, koketteren graag met christelijke cultuur en de christelijke waarden, zo betoogt hoogleraar en voormalig Theoloog des Vaderlands Stefan Paas.

Christenen lijken nogal verdeeld over dit soort populisme. Enerzijds voelen velen wel iets aan van de onvrede waarin dit soort partijen roeren, anderzijds voelt men vervreemding bij het oneigenlijk gebruik van het christendom. Stefan Paas draagt een aantal inzichten aan vanuit de christelijke traditie over populisme. Wat is eigenlijk een 'volk'? Wat is het doel van een natie? Waarop proberen moderne populistten antwoord te geven? Zijn er ook goede vormen van populisme? En, de hamvraag van alle: is God nu rechts of links? [Zie agenda voor tijd en locatie.](#)

EEN NIEUW JAAR VOOR DE VRIJE WERELD

Ook in 2020 gaan we door met De Vrije Wereld op elke tweede donderdag van de maand. De eerste editie staat gepland voor **donderdag 13 februari**. Onder het motto 'Gezonde Kost' praten we je bij over voedsel en gezondheid, de voedselbank en culturele aspecten van (gezond) eten. Sprekers zijn hoogleraar Voeding & Gezondheid **Jaap Seidell**, voedselbank-onderzoeker Judith Neter en cultureel antropoloog Irene Stengs. De muziek komt deze editie van singer/songwriter Marle Thomson.

Op 12 maart is het thema criminaliteit en straf en op 9 april gaan we in op de ontwikkelingen in artificiële intelligentie en big data. Ook 14 mei en 11 juni kun je alvast in je agenda zetten. De thema's van deze Vrije Wereld-edities worden in het voorjaar bekend gemaakt.

[De Vrije Wereld vindt elke tweede donderdag van de maand plaats in de Botanische Tuin Zuidas. Aanvang 16.00 uur, met gratis drankje aan de bar. Meer informatie en reserveren: \[vuvereniging.nl/vrijewereld\]\(http://vuvereniging.nl/vrijewereld\)](#)

FOTO: RIEHELLE VAN DER VALK

SUBSIDIES 2020: GROTE VARIËTEIT

VUvereniging ondersteunt in 2020 vierendertig projecten. Zeventien daarvan zijn nieuw. De diversiteit van de plannen is weer zeer groot. We lichten er een paar uit.

Hoe bestrijd je eenzaamheid bij ouderen zonder sociale opvang? Dat kan bijvoorbeeld door middel van sociale robotica. De VU heeft een stichting opgericht om dit te ontwikkelen, samen met de Impact Foundation van Deloitte NL. VUvereniging zorgt met een subsidie dat dit van de grond komt.

Studenten zijn niet bovengemiddeld eenzaam, maar tot in hoeverre zijn ze onderling verbonden? Het project *Building a Connected VU Student Community* ontwikkelt een diagnostisch instrument om de mate van contact binnen en buiten groepsgrenzen te inventariseren. Er wordt een handleiding met interventiemethoden opgesteld, voor het geval het beter kan.

Een andere vorm van interactie is VU Campusradio. Dit radiostation wil gebeurtenissen, initiatieven en onderzoek aan de VU toegankelijk maken voor een breed publiek. VUvereniging draagt bij aan de professionalisering en techniek.

Een andere vorm van interactie is VU Campusradio. Dit radiostation wil gebeurtenissen, initiatieven en onderzoek aan de VU toegankelijk maken.

Een onderzoek dat misschien een radio-uitzending waard is, is het Sittersproject. Het doel van dit project is om onvrijwillige fixatie met onrustbanden bij wilsonbekwame patiënten van de medisch psychiatrische unit binnen een jaar te verminderen. Dit gebeurt met sitters; personen zonder speciale opleiding die constant toezicht houden op een patiënt en hem of haar zo nodig afleiden, oriënteren en corrigeren. Daarnaast wordt er een training en een draaiboek voor de inzet van deze personen gerealiseerd.

En hoe ga je om met een steeds complexere medische zorg? Nieuwe mogelijkheden bij diagnostiek en behandeling roepen de vraag op hoever we doorgaan met behandelen, en hoe curatieve en palliatieve zorg zich tot elkaar verhouden. Patiënten worden

mondiger. Familie wil meepraten. Door deze nieuwe ontwikkelingen wordt het werk ingewikkelder en de werkdruk groter. Bij Hematologie willen ze dat doorgronden met een methodiek die Moreel Beraad wordt genoemd.

En er is nog veel meer: leiderschap in multireligieuze context, een debatcentrum, levensbeschouwing en duurzame ontwikkelingsdoelen, een platform voor promovendi en postdocs en een verrijkende interdisciplinaire impuls voor de wetenschap met behulp van een kunstenaar.

Teveel om op te noemen?

Gelukkig niet. Alle 34 projecten staan op onze website.

Alle gesubsidieerde projecten zijn te zien op: vuvereniging.nl/wijsteunen

Column van Willem Schoonen VAN ENGELSHOVEN KOMT MET EEN LEGE HULS

FOTO: MAARTJE GEELS

De overheid moet jaarlijks 1 miljard euro extra investeren in hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Dat zegt minister Ingrid van Engelshoven (OCW), en ze heeft groot gelijk. Probleem is alleen dat ze dit heeft gezegd in een interview met een krant (NRC); in de Strategische Agenda voor Hoger Onderwijs en Onderzoek, die ze op diezelfde dag presenteerde, zul je dit ferme standpunt tevergeefs zoeken.

De enige investering in de Strategische Agenda zijn twee nieuwe onderwijsprijzen van 2,5 miljoen, een voor het wetenschappelijk onderwijs en een voor het hbo. Die prijzen moeten laten zien dat goed onderwijs net zo hoog wordt gewaardeerd als goed onderzoek.

Het is niet eens een druppel op de gloeiende plaat. De scheve verhouding tussen onderzoek en onderwijs in de waardering van universitair medewerkers zit diep ingebakken, en de prikkels die daarvoor hebben gezorgd worden door Van Engelshoven op geen enkele manier weggenomen. Dat moeten de universiteiten zelf doen, wat ze in hun vereniging, de VSNU, ook hebben afgesproken.

Het is tevens terug te vinden in het nieuwe strategisch plan voor de VU voor de komende vijf jaar.

Dat is het probleem met minister van Engelshoven. Dat is het probleem met dit kabinet. De knelpunten worden onderkend, maar niet opgelost. Bij ieder onderdeel van de Strategische Agenda wordt verwezen naar het veld. Universiteiten moeten niet alleen hun medewerkers anders gaan waarderen en belonen, maar ook hun werkdruk verlagen, toegankelijk blijven voor iedereen, onderling minder concurreren, hun regionale verankering verbeteren, en aansluiting houden met de mondiale top.

“Dat is het probleem met dit kabinet.
De knelpunten worden
onderkend, maar niet opgelost.”

Wat Van Engelshoven heeft gepresenteerd is geen agenda en al helemaal geen strategische. Het is een lege huls. En op zich is het prachtig dat de minister zoveel vertrouwen heeft dat de universiteiten hun eigen problemen kunnen oplossen. Maar het is drama dat ze in kennisbeleid de kaarten neerlegt, niet kiest en niet investeert.

De VU begint na de jaarwisseling met de implementatie van een nieuwe strategie voor de komende vijf jaar. ‘Kennispartner voor leven’, is de titel van het plan, verwijzend naar de ambitie nieuwe onderwijsvormen waarvan mensen een leven lang wijzer kunnen worden. De strategie belooft bovendien focus in onderzoek, een slagvaardiger organisatie, en nog veel meer. Met de inhoud van die strategie kan niemand het oneens zijn; hij is ook in lijn met de grondslag van universiteit en vereniging. Vraag is wat ervan terecht gaat komen. De VU is een grote, verkokerde organisatie, die niet gemakkelijk verandert.

We gaan de uitvoering van de strategie kritisch volgen, en we zullen helpen waar we kunnen. Het was mooi geweest als de overheid de randvoorwaarden had verhelderd en verruimd. Maar Van Engelshoven heeft duidelijk gemaakt dat we daarvoor een ander kabinet moeten hebben.

[Namens het bestuur van VUvereniging wens ik u fijne Kerst, en een gezond en bruisend 2020.](#)

DE TOEKOMST VAN DUURZAAMHEID

De toekomst van duurzaamheid: bestaat zo iets?

Op 10 oktober vertelde Heather Leslie bij De Vrije Wereld over plastic. In producten, in de lucht, de natuur, water en ons lijf.

Alarmerende cijfers over hoog-toxische stoffen in plastics die we dagelijks in het huishouden en op kantoor gebruiken zetten de zaal op scherp. Dat we dit ongewild en onbewust in ons lichaam opnemen is inmiddels geen nieuws meer, maar de harde cijfers deden menigeen bedrukt kijken. Als we een toekomst zonder dit soort vervuiling willen, dan moet onze waardenhiërarchie behoorlijk op de schop, zo hield ze ons voor.

En dan ons gedrag. Hoe moeilijk is het om goede keuzes te maken? Dat blijkt van je persoonlijkheid af te hangen, aldus Arianne van der Wal. Of je sociaal, wat meer op jezelf of meer of minder statusgericht bent maakt behoorlijk uit. En ja, als je meer pro-zelf bent, dan ben je minder geneigd met duurzaamheid bezig te zijn. Toch schijnt gedrag met competitie, status en bijvoorbeeld nadruk op relevantie voor het hier en nu nog behoorlijk beïnvloed te kunnen worden. Nadine Maarhuis vertelde over de principes van de

FOTO: ERIC VAN ROSSUM

betekeniseconomie en specifiek de donuteconomie. Een model waarmee de behoeftes van iedereen worden vervuld binnen de ecologische draagkracht van onze planeet. Muziek was er van Roos Blufpand, die met optredens en een uitleg over haar duurzame bedrijfsvoering de toehoorders inspireerde met schoonheid en hoop. [Bekijk foto's van de bijeenkomst op www.facebook.com/vuvereniging](https://www.facebook.com/vuvereniging)

DE MAAKBARE MENS

Een goed gesprek voeren met een robot kan alleen als die robot informatie op de juiste manier interpreteert. Dat werd duidelijk op 14 november bij De Vrije Wereld. Wat allemaal bij interpretatie en begrip komt kijken legde Piek Vossen ons uit. Zijn robot Leolani luisterde aandachtig mee.

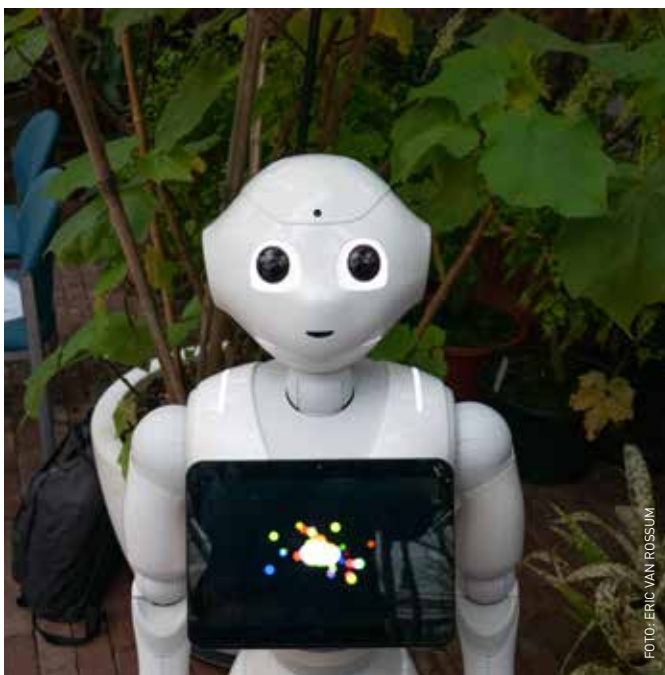

FOTO: ERIC VAN ROSSUM

Martina Cornel legde de principes van 'gene editing' met CRISPR-CAS uit en legde ons een paar dilemma's voor. Wat zijn de onmiskenbare voordelen, moeten we alles willen wat kan, wat mag en wat niet en wat zijn de argumenten voor en tegen? Suzanne Metselaar ging dieper in op mensverbetering en legde uit dat hier op verschillende manieren over gedacht wordt. Neem bijvoorbeeld bioconservatieven, die waarschuwen voor verlies van betekenis, solidariteit en waardigheid. Of transhumanisten die propageren dat het verbeteren van de mensheid onze morele plicht is. En dan zijn er nog de egalitairers en liberalen. Waar voor de een 'n droom in vervulling gaat, ontvouwt zich voor de ander misschien een catastrofe. Speciaal voor deze bijeenkomst hadden Thijs van Vuure en Jaap Warmenhoven een aantal muziekstukken gecomponeerd; prachtige verklankingen van en voor de nieuwe mens.

[Bekijk foto's van de bijeenkomst op www.facebook.com/vuvereniging](https://www.facebook.com/vuvereniging)
De Vrije Wereld vindt elke tweede donderdag van de maand plaats in de Botanische Tuin Zuidas.
Aanvang 16.00 uur, met gratis drankje aan de bar.

Meer informatie en reserveren:
vuvereniging.nl/vrijewereld

AGENDA

15/01/2020	Populisme en Christelijk Geloof Tijd: 19:30 uur. Locatie: Jachtlaankerk, Jachtlaan 143, Apeldoorn
28/01/2020	Abraham in Wonderland Tijd: 19:00-21:30 uur. Locatie: VU hoofdgebouw, Auditorium, De Boelelaan 1105, Amsterdam
13/02/2020	De Vrije Wereld – Gezonde kost Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam
16/02/2020	Chaos en Twijfel als Begin van Geloof Tijd: 11:15-12:45 uur. Locatie: Oude Kerkje, Kortenhoefsedijk 168, Kortenhoef
12/03/2020	De Vrije Wereld – thema: Criminaliteit & straf Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam
15/03/2020	Geest en lichaam en de balans tussen compassie en zelfcompassie Tijd: 11:15-12:45 uur. Locatie: Oude Kerkje, Kortenhoefsedijk 168, Kortenhoef
09/04/2020	De Vrije Wereld – thema: Artificiële intelligentie & big data Tijd: 16:00-17:15 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, Van der Boechorststraat 8, Amsterdam

Met enige regelmaat worden er nieuwe evenementen georganiseerd.
Kijk voor het meest actuele programmaoverzicht op www.vuvereniging.nl.

NIEUWSBRIEF PER E-MAIL ONTVANGEN?

Wil je deze nieuwsbrief voortaan per e-mail ontvangen? Stuur dan een e-mail met je e-mailgegevens naar vereniging@vu.nl. Ook wanneer je geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen kun je mailen naar dit adres.